

Z24.037973
D25.341136

RAADSMEMO

Aan : de leden van de Raad
Van : het college van Burgemeester en wethouders, namens hen
wethouder Van der Maas
Datum : 18 maart 2025
Onderwerp : Opstellen integraal erfgoedbeleid

We hebben aan Erfgoed Zeeland opdracht verstrekt om in 2025, in nauwe samenwerking met de gemeente en op basis van een intensief participatieproces, integraal erfgoedbeleid op te stellen. Hieronder geven we meer informatie over de aanleiding, het huidige beleid, de aanpak en het participatietraject.

Aanleiding

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van erfgoed, met name als het gaat om gebouwde, groene en archeologische (rijks-)monumenten. Deze taken zijn vastgelegd in de Erfgoedwet (2016) en de Omgevingswet (2024). De Omgevingswet schrijft voor dat gemeenten hun erfgoedbeleid en omgang met gemeentelijke monumenten vastleggen in het omgevingsplan. Ook moet het omgevingsplan rekening houden met de omgeving van beschermde monumenten, zodat deze niet wordt ontsierd of beschadigd.

We voeren de wettelijke taken op het gebied van erfgoed uit en er is een regulier budget voor monumentenzorg, archeologie en publiekswerking. Er zijn 45 rijksmonumenten en de dorpskern van Colijnsplaat is een rijksbeschermd dorpsgezicht. De gemeente is eigenaar van 6 rijksmonumenten, te weten de kerktorens in Kortgene, Colijnsplaat en Kats, de Oude Molen in Colijnsplaat, de waterpomp in Wissenkerke en de veersteiger in Kamperland. Er zijn geen gemeentelijke monumenten aangewezen.

Er is steeds meer behoefte om het beschermen, benutten en beleven van erfgoed steviger neer te zetten in beleid en daar uitvoering aan te geven.

In de Omgevingsvisie Noord-Beveland 2030 (vastgesteld 16 december 2021) is op hoofdlijnen een visie gegeven op cultuurhistorie en erfgoed en is aangekondigd dat er een programma met betrekking tot erfgoed wordt opgesteld met daaropvolgend een borging in het omgevingsplan.

In het Raadspuntenprogramma 2022-2026 is in programma 6 opgenomen dat cultureel erfgoed meer aandacht mag krijgen en ook vaker en voor meer doeleinden mag worden ingezet (wel passend in de omgeving). Eén van de speerpunten is het opstellen van erfgoedbeleid.

De aandacht voor erfgoed in de maatschappij neemt ook sterk toe de laatste jaren. Dit merken we onder andere door het groeiend aantal burgerinitiatieven en subsidieverzoeken op het gebied van erfgoed en publicaties, zoals de boeken over de geschiedenis van Noord-Beveland en de boerderijen.

Beschrijving bestaand beleid

In de Toekomstvisie 2030 is als ambitie opgenomen dat Noord-Beveland haar open landschap, water en erfgoed koestert. Erfgoed is een bron van inspiratie. Het rijke verleden van Noord-Beveland wordt ingezet om de leefbaarheid, de woon- en werkomgeving en het toeristisch-recreatief product te versterken. Als actie wordt genoemd het uitwerken van de Zeeuwse erfgoedlijnen en het inzetten van erfgoed als toeristische trekpleister.

De Omgevingsvisie Noord-Beveland 2030 beschrijft de cultuurhistorische waarden van Noord-Beveland. Naast het landschapspatroon (de inpolderingsgeschiedenis in het algemeen en de Oud Noord-Bevelandpolder in het bijzonder), de rijksmonumenten en het beschermd dorpsgezicht Colijnsplaat, zijn ook de omliggende wateren, het voormalige geulenstelsel en de grote ingenieurswerken in relatie tot landschap en erfgoed van cultuurhistorisch belang. Ook zijn er molens, boerderijen, verdedigingswerken en historisch maritiem erfgoed aan te merken als belangrijke cultuurhistorische elementen. Op Noord-Beveland zijn geen gebieden of objecten aangewezen die tot het werelderfgoed behoren. Noord-Beveland maakt wel deel uit van het recent door Unesco erkende Geopark Schelde Delta. De gemeente vindt het belangrijk dat het erfgoed beleefbaar en zichtbaar is en bijdraagt aan de identiteit en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente. Beschermen en benutten zijn hierbij de centrale termen. Voor een belangrijk deel ontlenu de inwoners hun identiteit aan cultureel erfgoed en zijn ze daar trots op. Daarnaast draagt het cultureel erfgoed bij aan de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving, heeft het een positief effect op het vestigings- en leefklimaat en is het belangrijk voor het toerisme. Om te voorkomen dat ook de komende jaren met name erfgoedobjecten “sluipenderwijs” verdwijnen gaat de gemeente een actiever beschermingsbeleid voeren. Daarnaast blijft het beleid gericht op het behoud door het benutten en herbestemmen van erfgoedobjecten en elementen. Hiermee worden diverse initiatieven ondersteund om het erfgoed beleefbaar en zichtbaar te maken.

In 2012 is archeologiebeleid vastgesteld. Dit beleid wordt komend jaar opnieuw geëvalueerd. De archeologische waarden, de rijksmonumenten, het beschermd dorpsgezicht Colijnsplaat en diverse landschappelijke elementen zijn beschermd in de bestemmingsplannen (sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet het Omgevingsplan Noord-Beveland).

Uw Raad heeft op 28 april 2023 een Kerkervisie vastgesteld met betrekking tot de kerkgebouwen. Op dit moment wordt met andere gemeenten, Erfgoed Zeeland en de kerken en eigenaren van voormalige kerkgebouwen gewerkt aan een uitvoeringsprogramma.

Programma Erfgoed

Het integrale erfgoedbeleid zal de vorm krijgen van een Programma Erfgoed, een nieuw instrument onder de Omgevingswet (artikel 3.5 Omgevingswet). Volgens die wet stellen B en W een programma vast. Het programma kan voor instemming/wensen en bedenkingen aan de Raad worden voorgelegd. Dit is dus anders dan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Aanpak

In de komende twee maanden worden workshops georganiseerd met de diverse stakeholders. De resultaten hiervan worden geanalyseerd, ontbrekende informatie wordt toegevoegd en zo nodig worden nog aanvullende gesprekken gevoerd. Op 5 juni is er een themasessie Erfgoed met uw Raad ingepland om de speerpunten te bespreken die opgehaald zijn. Op basis hiervan wordt het conceptprogramma geschreven. Dit zal in het najaar van 2025 informeel worden voorgelegd aan de bewoners en de deelnemers van de bijeenkomsten. Ook wordt het concept voor wensen en bedenkingen aan uw Raad voorgelegd. De reacties worden verwerkt in een ontwerpprogramma. Daarna volgt de formele procedure waarbij eenieder een zienswijze kan indienen. Eventuele zienswijzen worden van een reactie voorzien en naar aanleiding daarvan wordt het al dan niet aangepaste programma voor vaststelling aangeboden.

Intensieve participatie

Het erfgoedbeleid zal in belangrijke mate worden ontwikkeld op basis van de inbreng van inwoners, ondernemers en belangenorganisaties. Voor de participatie is door Erfgoed Zeeland rijkssubsidie verkregen in het kader van het Verdrag van Faro. In dit verdrag staan de mens en de samenleving en hun relatie met erfgoed centraal. Er is samen met Erfgoed Zeeland een gedegen participatieplan uitgewerkt. Dit plan is als bijlage bij deze memo gevoegd. Er wordt op de gemeentelijke website een projectpagina aangemaakt en ook het Platform Denk Mee wordt ingezet.